

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ Голос адыга

Макъ

1923-рэ ильсум
пътхапз
кыншельжанагъбу къыдкын

№ 82 (22291)

2021-рэ ильэс

ГЪУБДЖ

ЖЬОНЫГЪУАКІЭМ и 18

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИИЭП
Къыхэтутыгъехэр ыкы
нэмькі къзбархэр
тисайт ижүгъотштых
WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъээст

Искусствэр, щыңынгъэр

«Музейхэм ячэш» нэфынэм ухещэ

Урысыем икультурнэ-гъесэнгъэ юфтихабзэу «Музейхэм ячэш»
зыфиорэр Адыгэ Республикаэм игъеклотыгъэу щыкъуагъ.

Ильэси 10 хъугъэу музейхэм ашызэхашэрэ зэхахъэхэм заушомбъу. Урысые Федерацием культурамкэ и Министерстве ипресс-къулыку зэрэхигъенэфыкыгъэу, хэгъэгум юфигъо 1200-м нахыбэ щыреклокыгъ. Онлайн шыкъэм тетэу зэхашэцтыгъэ зэхахъэхэм афэмидэу зэлукэгъухэр цыифхэм лъэшэу агу рихыгъэх.

Тыгъэр къызыще- псырэр гуїэтыпI

Къокыплем щыпсэурэ лъэпкхэм искуствэхэмкэ я Къэралыгъо музеуу Мыеекъуапэ дэтым щыкъогъэ зэхахъэр гум къегушикы.

— Музейм ипащэу, Урысыем, Адыгейим, Ингушетием

культурамкэ язаслуженнэ юфышыу Шъэуапцэкъо Аминэт «Музейхэм ячэш» хэлажъэхэрэм къафэгушуагъ. «Гъесэнгъэм, техникэм, цыифхэм язэхшыкі хэхъонгъэу фэхъурэр щынгъэм къыщызыгъэльагъохэрэм музейхэр ашыщых», — къыиуагъ А. Шъэуапцэкъом.

Къэбэртэе-Бэлькъарым,

Адыгэ Республикаэм, нэмькіхэм ясурэтышхэм, модельхэм яофтшыагъэ защызыгъэгъуазэ ёышлоигъохэр музейм рагъблэгъагъэх.

Адыгэ Республикаэм культурэмкэ иминистэрэ игуадзэу Кушуу Светланэ зэхахъэм къыиуагъ музейхэм ямэхъанэ лъэхъаным диштэу зыкъызэриэтырэр. Музейхэр щынгъэм фэлажъэх, цыифир апли, шэжэй илэу щынгъэм гъогум тырешэх.

Кіэлэцыкъухэмрэ ныбжыкіхэмрэ яхудожественнэ Iепэ-Іэсэнгъэ фэгъэхыгъэ зэнэкъоу «Леонардэм» хэлэжьагъэхэм сурэт гъэшэгъонхэр ашыгъ. Урысыем исурэтышхэм я Союз хэтэу, республикэ искуствэм

щызэльашыу Хъуажъ Рэмэзан зэнэкъоуум изэфхыссыж къытегущыагъ. Хагъэунэфыкырэ чыпшэхэр къыдэзыхъэхэм афэгушуагъ, щитхуу тхылхэр Д. Степановам, Д. Ахтаом, Т. Шляховам, Д. Дышшэкъым, фэшхъафхэм аритыгъыгъэх. Художественэ еджанлэм ипащхэм зэрафэрразэр къыиуагъ.

Ныбжыкіхэм ясурэтхэр тыгъэм, псыхъо чъэрхэм, тыкъээзыууцхъэрэ дунаим изэхъокыныгъэхэм, цыифым ишшэжь, ипсэукэ афэгъэхыгъэх. Тыгъэу къепсырэм инэбзийхэм тызрагъэфабэрэр, щынгъэм ихэхъоныгъэхэр сурэтышхэм узыэпищэу къагъэлъэгъуагъ.

(Икъеух я 7-рэ нэклуб. ит).

Парламентариер Кошхъеблэ щыагь. Зыгъэгумэкъирэ йофы-
районым ис ветеранхэм адэгу-

Хъасанэкъо Мурат ветеранхэм къафэгушуагъ

Урысые политикэ партиеу «Единэ Россием» зэхищэрэ йофтхъабзэу «Звонок ветерану» зыфиорэм къыдыхэлъытагъэу Урысые Федерацием и Федеральнэ Зэлукэ и Къэралыгъо Думэ идепутатэу Хъасанэкъо Мурат Теклонигъэм и Мафэкъе Хэгъэгу зэошхом иветеранхэм жъоныгъуакэм и 9-м къафэгушуагъ.

зэрээшүахыхэрэм ышхъякээ
гъунэ лъифынэу ариуагъ.

«Урысые политикэ парти-
еу «Единэ Россиер» къещакло
зыфэхъугъэ йофтхъабзэу
«Звонок ветерану» зыфи-
орэр мэфэ заулэ хъугъэу

зэрэхгъэго щызэрхъэ.
Мыш фэдэ патриотическэ
йофтхъабзэхэу «Единэ Рос-
сием» хэтхэм зэхашхэрэм
яшуагъякээ тиветеранхэм
зафэдгъэзэн тэлъэкы. Хэ-
гъэгу зэошхом фэгъэхыгъэ

къэбар тэрэзхэр къыткэ-
хъухъэхэрэм алъыдгъээсы-
нир типшъэрэиль лъап!, мы
йофым нэмыйк! екъоллакэ
физилэхэм ягъогупэ пытыб-
зыкын фае», — къыуагъ
Хъасанэкъо Мурат.

Тарихъым исыхъат

Самара дэт хэку къелэцыкъу тхыльеджаплэр къещакло
зыфэхъугъэ я XII-рэ дунэе йофтхъабзэу «Заом
фэгъэхыгъэу къелэцыкъухэм такыфеджэ» зыфиорэм
Гавердовскэм дэт тхыльеджаплэр N 10-ри тыгъуасэ
хэлэжъагъ.

Тарихъым исыхъатэу «Хэгъэгу зэош-
хом ильэхъан лъыхъужынгъэ зезыхъэгъэ
къелэцыкъухэр» зыфиорэр аш щыкъуагъ.
Гурит еджаплэр N 18-м ия 7-рэ классхэм
арысхэмрэ географилемкэ къелэгъяджэу
Мартынова Любовь Михаил ыпхъумре
ащ хэлэжъагъ.

Хэгъэгу зэошхом ильэхъан къелэцы-
къухэр зэрээшүахыхэр, заводхэм, фа-
брикхэм, губъохэм, фермэхэм ахэр
зэрэшлэхъягъэхэр къелэгъяджакъохэм
къафалотагъ. Лев Кассиль и «Рассказ
об отсутствующем» зыфиорэм къеджа-
гъях.

Нэмыйцхэм къаухъурэгъэ дээр къы-
зэригъэнэхъыгъэм пае награде къызэ-

ратыгъэ разведчикир ары рассказыим
щыхъу-щышихэрэм къэзыуатэрэр. Аш
ишюшкэ, наградэр къызэратаын фэягъэр
шъеожъыуе заом хэкюдагъэр ары. Үпсэ
ыти, разведчики, дзэри аш къы-
гъэнэхъыгъях. А хъугъэ-шлагъэм къы-
тегушиээзэ, шъеожъыем ыцэ зэрээ-
римыгъэшлагъэмкэ разведчикир къэ-
гъожы.

Къелэгъяджакъохэм джащ фэдэу Текло-
нигъэм и Мафэ фэгъэхыгъэ тхыль
къэгъэлэгъонхэм нэуасе зафашыгъ,
георгиевскэ лентхэр къаратыгъэх.
Нэбгырэ 19 зыхэлэжъэгъэ йофтхъабзэм
икэхүхим Хэгъэгу зэошхом хэкюдагъэхэм
зы такыкье афешыгъуагъэх.

Адыгэ Республика и Конституционнэ Хъыкум къеты

Ильэсэбэ хъугъэу шуагъэ къытэу йоф зэришээрэм, хабзэм, рэхъатныгъэм,
цыфрым иконституционнэ фитыныгъэхэмрэ ишхъафитыныгъэрэ якъэухъумэн
идахышо зэрэхишыхъэрэм афшэ Адыгэ Республика и Конституционнэ
Хъыкум и Тхъаматэу **Лыхъэтыкъо Аскэр Къэсэй ыкъом** Адыгэ Республика и
Конституционнэ Хъыкум 2021-рэ ильэсэим мэлыльфэгъум и 28-м ышыгъэ
унашью N 3-р зытетымкэ **Адыгэ Республика и Конституционнэ Хъыкум и Щитхъу тхыль** къыфагъэшьошагъ.

Адыгэ Республика ихэбзээшүацугъэхэм адэлэжэгъэнымкэ, конституцион-
нэ хъыкумшынымкэ, цыфхэм яфитыныгъэхэмрэ яшхъафитыныгъэрэ якъэухъу-
мэнкэ, Адыгэ Республика и Конституции цыфхэм агъэлэпшынымкэ гъехъэ-
гъэшхөхэр зэрэхэм афшэ Адыгэ Республика и Конституционнэ Хъыкум
ихъукумшыгъэу **Петрусенко Алексей Георгий ыкъом** Адыгэ Республика и
Конституционнэ Хъыкум 2021-рэ ильэсэим мэлыльфэгъум и 28-м ышыгъэ
унашью N 4-р зытетымкэ **Адыгэ Республика и Конституционнэ Хъыкум и Щитхъу тхыль** къыфагъэшьошагъ.

**Адыгэ Республика и Конституционнэ
Хъыкум исекретариат**

Гъогу 18 агъэкъэжьышт

Лъэпкъ проектэу «Щынэгъончъэ ыкъи шэпхъэшүхэм адиштэрэ гъогухэр» зыфиорэм
къыдыхэлъытагъэу республикэм икъэлэ шъхъялэ игъогухэр зэтырагъэпсыхъажых.

2021-рэ ильэсэим урамэу Шоссейнэр
(урамэу Батарейнэр, Мыекъопэ рай-
оным игъунапкээ нэс), урамэу Гараж-
нэр (Батарейнэм къыщегъэжъагъэу я
2-я Короткэм нэс), урамэу Герценэм
ыцэ зыхырэр (Адыгейскэм къыщыу-
благъэу Юннатхэм яурам нэс), урамэу
Краснооктябрьскэр (Пионерскэм къы-
щегъэжъагъэу Пролетарскэм нэс),
урамэу Димитровыр (Чкалловым ыцэ
зыхырэр къыщегъэжъагъэу Юнна-
товхэм яурам нэс), урамэу 8 Мартэр
(Пионерскэм къыщегъэжъагъэу Курган-
нэм нэс), урамэу Госпитальнэр (Пуш-
кинным къыщегъэжъагъэу Пролетарскэм
нэс), урамэу Тульскэр (Кирпичнэм къы-
щегъэжъагъэу Пушкинэм нэс), урамэу
Кирпичнэр (Заводскоим къыщегъэжъагъэу
Тульскэм нэс), урамэу Гагариним ыцэ
зыхырэр (Калининским къыщегъэжъагъэу
Привокзальнэм нэс), урамэу Ж. Попо-
вам ыцэ зыхырэр Ворошиловым къы-
щегъэжъагъэу 12 Мартэм нэс) ыкъи
урамэу Леснаяр (Шэуджэнным къыщ-
егъэжъагъэу Кубанскэм нэс) агъэкъэжы-
щых.

Поселкэу Западнэм гъогуих щызэты-
рагъэпсыхъажыхыщт: урамэу Новэр
(Юбилейнэм къыщегъэжъагъэу Весеннем
нэс), урамэу Солнечнэр (Юбилейнэм
къыщегъэжъагъэу Центральнэм нэс) ыкъи
урамэу Центральнэр (Солнечнэм къы-
щегъэжъагъэу Новэм нэс).

Джащ фэдэу мы ильэсэим станицу
Ханскэм иурамэу Краснооктябрьскэр
(Революционнэм къыщегъэжъагъэу За-
водскоим нэс), Гавердовскэм иурамэу
Садовэр (Ленинным къыщегъэжъагъэу
маршрутэу N 14-м иаужырэ къеуцупл
нэс) агъэкъэжьыштых.

Федеральнэ ыкъи шольыр бюджетхэм
къаххэгъээ сомэ миллиони 198,2-м ехуу
мыхэм апэхуяшт. Гъогу напцэхэр,
гъогу зэпрыкыпшэхэр зэтырагъэпсыхъ-
ажых. Гъогурыкъонир щынэгъончъэнэм
фытегъэпсыхъэгъэ тамыгъэхэр агъеуцу-
щых.

Мыекъуапэ ыпэкъэ щагъэцкъэжъы-
гъэ псэуальхэр апэхуяэгъэ мылькум
щыш ахъшэу къагъэнэн алъэкъигъэм
ишуагъякээ урамэу Привокзальнэр
(Шэуджэнным ыцэ зыхырэм къыщ-

шыкъякээ тетэу къыхахыгъэх. Урамэу
Привокзальнэм игъэкъэжъын ыуж ихъа-
гъэх.

Шъугу къэдгъэжъын, 2020-рэ ильэ-
сэим графикэу агъеуцугъэ ыпэ ишы-
хээ Мыекъуапэ гъогу 14 зэрэшьзэтэ-
рагъэпсыхъажыхыгъэр. АР-м и Лышхъэу
Къумпыыл Мурат лъэпкъ проектым
игъэкъээн лъэшэу ынаалэ тет.

ДЕЛЭКЬО Анет.

Мыхэр о уицьыфых, Адыгеир!

Ильхан ицьыф пэрытыгъ

«Жы уимылэу кэ уилэштэп» — ело адыгэ гущылэжым. Ащ хэбгэхъони хэпхыни щылэп. Нахыжхэм ялушыгъ, ящэлагъ, ягультыэ ин льыдгэкүатэрэр. Тишилэкэлэ-псэукэ нэфынэнным, зэфэнным, мамырным апае ахэр зышхьасыжыгъэхэп.

Мары Адыгэ автоном хэкур льепкынм илэ зыхыгъэр ильэсси 100 мэхье, мы мэфэл ляспэр игъэкотыгъэу Адыгэ Республика щыхагъаунэфыкын ямурад. Льепкын, хэкум, хэгъэгум ылашхъэ шушлачъ щизицэхэм ягупу тэри тигуалеу къэтшын.

ССР-м итхаклохэм я Союз зызехащгээ уж тхаклохэм я Адыгэ организации щылэ зэрхыгъэм тильэпкэ литературэ хэхъоньтэ ышынхэмкэ льэшэй иштуагъ къэкүаагъ. Щылакэлэ игъэпсын, цыифыкэлэ илпүн хэлэжжэрэ клочэ льэшэу адыгэ литературэр хуугъэ. Титхакло нахыжхъэм ашыц зыцэ непэ къесоштыр, мэлтэфэгъ мазэм ыкэл къэхыгъ, тхэн амалыхо хэлъыгъ, гушхъэ гъомылэшо къытфигъенагъ.

Лъэустэн Юсыф (1913 — 1998)

Адыгэ литературэм икъежье-лэ-къинипэм щытыгъэ нахыжхъэм ар ашыц. Апэ зыслэгэгъэр я 80-рэ ильэсхэр ары. Зэрэхкэлэ цэрылом имызакью, общественнэ юфшлаклохко зэрэштири тшэштигъэ.

Лъэустэн Юсыф Теуцожь районом ит куаджэу Шыхбанчырхынчаблэ мэлтэфэгъум и 25-м, 1913-рэ ильэсси къышхыгъ. А уахтэр псынкагъэл пэжаклохэмкэ, ау хэти ина-сыпкэ, Октябрэ революцием

Москва дэтым 1933 — 1935-рэ ильэсхэм щеджагъ.

1935 — 1938-рэ ильэсхэм хэку гэзетэу «Колхоз быракын», нэужым «Социалистическэ Адыгейм» иредакции, 1938 — 1942-рэ ильэсхэм Адыгэ научнэ-ушэтэкло институтын юф ашишагъ.

Дээ къулыкъур, заор, Лыхъужъыгъэр

Гитлер идзэхэр хүнкэлэкю гухэль бзаджэр зыдаыгъэу 1941-рэ ильэсси, мэкьюгъум и 22-м тикъэралыгъо къытебенагъэх. Лажын-хакын зимыэ советска цыифхэм ягугъэ нэфхэр зээ къызэлтигъэзагъэх. Зээ льэхъаным Адыгэ хэкум икъихи хэгъэгур къаухумэнэу нэбгыре мин 80-м ехуу агъаклогоагъ, зээ къыбым къэнагъэхэри зэральзэклиу пүмий бэбэнштигъэх.

1942-рэ ильэсси, мэкьюгъум ыкэл къышгэжъяагъэу 1946-м нэс Лъэустэндээ дээ къулыкъур ыхыгъ. Хэгъэгү зэошхом Юсыф чанэу хэлэжжагъ, батальоным икомиссарэу, фронт гээзтэйм икорреспондентэу щытыгъ. Хэти зышхъамысъжьэу, зафэу къитетфэрээр зеришлагъэм Теклоньтэшхор къыкэлкүаагъ.

Лъэустэн Юсыф лыгъэу зери-

хагъэм пae «Жоно Плыжым» иорден, Хэгъэгү зэошхом иорденэу ия II-рэ шуашэ зиэр, медальхэр къыфагъэшшошагъэх.

Мамыр щылакэлэ загъотыжым...

Советскэ народыр зыч-зыпчэгъо, хэти фэлэкэлэу ышэштэймкэ къогъанэ имылэу, пытэу зэкъоуцагъэх, щылакэлэ зыпкэ ипъеуцожыгъэйнэм дэлжэжагъэх. Адыгэ хэкум зэрилэкэлэу Хэгъэгү изэтегъеуцожынкэ юфышо ышлагъ.

1946 — 1949-рэ ильэсхэм хэкум къэкложыгъэ Лъэустэндээ Адыгэ научнэ-ушэтэкло институтын, аш пыдзагъэу ильэсистэрэ хэку гэзетэу «Социалистическэ Адыгейм» иотдел ишащэу юф ашишагъ. 1952 — 1962-рэ ильэсхэм Юсыф адыгэ тхаклохэм я Союз ипэшагъ. 1930-м къышгэжъяагъэу ытхыхэрэр хиутыштигъэх. Заом ыпэклэ адыгэ литературэм апэрэ льэбэккүхэр ышынхэмкэ юфышо зышшагъэхэм ашыц Лъэустэн Юсыфи.

Ирассказэу «Аминэт», иповестэу «Гъогур үхыгъ» къыдэкыгъэх. Зээ ужым адыгэ литературэм иамалхэр, жанрэу илэхэр гээлэшьыгъэнэр лъэшэу ишыкэлэгъагъ. Хэгъэгү зэошхом итемэ анах шъхьаэу щылхырышыгъэн, аш тхамыклагъо къыздишихъгъэр ыкы мамыр щылакэлэ юльапсэ зэрагъэптиэрэр къыралотыкын фэягъэ. Мы пшээриль инхэр зэшүүхэу Лъэустэн Юсыф итвorchествэ льгээктэгъ. Романэу «Къушхъэр къенэфы» зыфиорэм Хэгъэгү зэошхом итемэ зэфэдэкэ щылхырэкы. Социализмэ щылакэлэ-псэукэлэ тешыкыгъэу «Ожубанэхъохэр», «Адыгэ гущылэжхэр» къыдигъэгъигъэх.

Адыгэ драмтеатрэм щигъэуцугъэх

Юсыф ипъесэхэу «Нэфсэтигъогъухэр», «Ожубанэхъохэр» Асхад» зыфиохэрэр ильэс зэфэшхъафхэм Адыгэ къера-лагъо драмтеатрэм исценэ щагъэуцугъэх.

Адыгэ пшысэхэм якыдэгъэ-кын хэлэжжагъ, адыгэ гущылэжхэр дэтхэу тхыльиц къыдигъэгъигъ.

Лъэустэндээ тхэкло пшээриль иныр ыгъэцакэлэу зэдээжын юфшэнми зыщишшэтигъ: Л. Н. Толстоим иповестэу «Хаджи-Мурат», Н. Островским ироманзу «Как закалялась сталь», А. Первенцевым ироманзу «Кочубей», Кэстанэр игъусэу А. Фадеевым ироманзу «Молодая гвардия» зэридээкыгъэх.

Итвorchствэ тэмэ пытэу зиётыгъ

Очерхэр зыдэти тхыльиц «Шум ильэгъохэшхэр» зыфиорэм пae Теуцожь Цыгъо ыцэлкэ агъэнэфэгъэ шүхъафтыныр Лъэустэн Юсыф къыфагъэшшошагъ. Ильэс 60-м тхаклом игушицыэ зэпмырюю юф ышлагъ.

Литературэм, творчествэм аготэу Лъэустэндээ общественнэ юфхэм чанэу ахэлжээштигъ, къэралыгъо тын лъаплэу «Шытхум и Тамыгъ» зыфиорэм Тыгъогъо, медальхэр къыратыгъэх. Лъэустэн Юсыф ССР-м итхаклохэм я Союз 1939-рэ ильэсси щегъэжъяагъэу хэтигъ, хэкум ыкы къалэм янароднэ депутаттуу хадзэу къыхэгъыгъ, «Адыгэ Республика инароднэ тхаклы», тын лъаплэу «Адыгэ Республика и Щытхузехъ» зыфиорэр къыфагъэшшошагъ. Юсыф Украина ит селоу Дьяковэр Мыеекуапэр яцыф гъэшлага.

МАМЫРЫКЬО Нуриет.

Тхъамыклагъоу блэктыгъэм фэгъэхъыгъагъ

«Мэкъуогъум и 22-м, сыхьатыр 4-м...»

Мы ильэсыр, 2021-р, мэхъанэ зиэ хуугъэшлагъэмкэ бай. Ахэм ахэтых, щеч хэмъильэу, мэфэктин шлагъохэр, зэклэ Урысыем щипсэухэрэм абгъэту гушуагъор къизылхъэхэрэр. Ау гур зыгъэушкъоинхэрэри мэфэпчым шуцлабзэу щигъэтхыхыагъэх.

Хэгъэту зэошкор къизежьа-
тъэр ильэс 80 хуущт, ар ти-
нахъижхэмкэ гумыкыж-
тхъамыклагъуагъ, заом ижъалы-
мыгъэ ар зинэ кэлкыгъэхэм,
хэтгэхэм, чыпэлэ къин итыгъэ
пэпчч ашыгъупшэрэп. Тикъера-
лыгъоштыгъэу СССР-р лъэхуу-
радзи, зызэбгырагъэзэгъэр
ильэс 30 мыгъэ мэху.

Тэтигүйнэ джы зыфэгъээз-
гъэштыр түмэ язэу алерэр —
Хэгъэту зэошкор ары.

Фронтовикхэмкэ, шуза-
бажэмкэ а зэо мэхъаджэр, зэо
кыбым шылагъэхэмкэ, «зэо
льхъаным исабийхэмкэ», ана-
хъэу ибэ хуураеу ащ къизэ-
ринэкыгъэхэмкэ — зэклэ цыиф
пстэоу заом ибзэдгэгъэ-мэ-
шюжэ зышхъащтыгъэхэмкэ,
тхъильхэм ясожетхэмкэ, кино,
телевидение зыфэпштхэмкэ,
заом ихъазаб, ащ ыкочи укла-
кло кыпшхъасынэу, укъелынэу
зэрэшмытгъэр зышлагъэхэм-
кэ заом шхъас зеримылэр,
жы кли халэчыр зэрэтигъя-
глафэр нэфагъэ. Блэктыгъэ
хуугъэшлагъэр гумыкыжыгъэ.
Щылэнгъэмрэ хадэгъумре
азыфагу зэо охтэ машом
ильхъан итыгъэхэмкэ аджал
шылпкъагъ.

Джары ар ныбжырэу тамыг-
тэ шуцлэр тедзагъэу хэгъэунэ-
фыкыгъэн фаеу къизыхэкъы-
гъэр.

Кэлэццыклю усэ цыклю чэф
макъеклэ къышело: «День 7
ноября — красный день кален-
даря!». Ау мэкъуогъум и 22-р
— пылханчэу мэфэ шуцл. Ильэс 80-кэлэ узэклэбэхэм,
Хэгъэту зэошкоу фашист тех-
клохэм тикъэралыгъо къира-
шылпэгъагъэр «Мэфэ шуцлеклэ»
тарихъим хэхъагъ.

Къешшлэжьыба Булат Окуд-
жавэ игүйлэхэр: «Ах, война,
что ж ты сделала, подлая..? Нэмыкэлэ ордым къышело: «Если
б не было войны! Какой бы мы
красивой парой были...» Гын
гъозыр чыгум шхъащтыгъэ,
щэ шүй макъэм нэмыкэ горэ
зэххуигъэхъштыгъэ... Хэкли-
дэгъэ цыфхэм япчагъэ гу-
нэнч. Советскэ народым а
заом хазабышо щищчыгъ. Зэопэ
чыпэлэхэм, фронтхэм
ащыфхыгъэхэм, концлагерьхэм
адагъэлтихъагъэхэм япчагъэ
миллион 27-у къалытэ. Ныхэу
зиклалэхэр фронтым, партизан
отрядхэм ащыагъэхэм ащчы-

гъэр къэпштэжьынэу щитэп.
Шуцлэбэ миллионхэр, сабый
ибэ миллионхэр заом къыгъе-
нагъэхэр хэта е сыда зыщыгъу-
гынхэ альэкыщтыгъэр? Зэожъ
шуцлэр хэти шхъасыгъэп. Джы
къызэнэсигъэм блэктыгъэ къин
мыгъом ипцимамэ тхъакумэхэм
зэрарыт. Адэ къэхъун фээ-
гъэ сабый тхъапша ным ышъо
зэрэхэлзэу хъадэгъур зышта-
гъэр? А зэклэ зилажъэр зэожъ
псэххэу мэкъуогъум и 22-м,
1941-рэ ильэсийм къыташыла-
гъэр ары.

Зэо уахтэм къэхъугъэ са-
быйхэмкэ, заор зинэ кэлкы-
гъэхэмкэ ащ ижъалымыгъэ
гумыкыжыгъэ. Щысэ цыклю
горэхэр къэсхъащтыгъ. А заом
сэ сыкьельжыныр хэти ышъош
хууныгъэп, ау зыфэдэ мыхурэ
шилэп. Тыркью скышшо тельги-
гъэр, луупсэпкэ мыхуухыгъир,
джары сисабыгъор зыфэдагъэр.
Стхыкуюшхыи джащ фэд-
дагъ.

Синьбджэту цыклю, Шунтук-
скэ классибл еджаплэ N 17-мкэ
сиклассыгъэу Коля Кащеевыр
ильэсий 4-м итэу клохэ къо-
диягъ (ины зэхъум, Лэжэкло
Быракь Плъыжым иорден
икавалер хуугъэ). «Рахит», «зо-
лотуха» зыфалохэрэ узхэр
ары къеклокхэу кэлэццыклюхэм
ахэтгэхэр. Зэо лъэхъаным
иклэлэццыклюхэм машом, гъа-
блэм, узым къаэлэзыжыгъэх-
хэр бэгъашэ хуугъэхэр. Зэо

мафэхэм ини цыклю етэкъохы-
рэр бэдэдагь, тхъамыклагъохор
щечыгъуаеба?! Ахэр зыгъэты-
лыжыни щымылэу, зэожъым
имафэхэр, ильэсхэр щэлгъоя-
гъэх. Блокадэм ильхъан Ленинград
дэсигъэхэм ащчыгъэх
хъазабыр Тхъэм хэти ымышлэн-
кэ тельэу, ау ленинградцэхэм
мэфэ 900-м ащчыгъэр джы
непэ хэти фэшчыжыщтэп...

Мыщ фэдиз тхъамыклагъор
къытфэзхыгъэ заор къизэ-
жъэгъагъэр ильэс 80 мэхуу, сэ-
сишлэхэлэ, ар пышгүпшэнэу
щитэп ыкчи мыщ фэдэ тамы-
гъэ илэу къыхэгъэштыгъэн фае:
«Черной дате — черные ленты,
черные шары!» («Мэфэ шуцлэм
ицхуугъэшлагъэхэм — лентэ шу-
цлэхэр, шар шуцлэхэр!»).

Джы охтэ хуугъэшлагъэмкэ
тэлклю къэтлон. Германием игу-
хэль бзаджэ 1941-рэ ильэсийр,
мэкъуогъум и 22-р къихэгъэ
къодьеу, сыхьатыр 4-м нахь
пасэуу, сыхьатыр 2-м — гъу-
нэлкэ нэхэмкэ къиклызэ,
пыир къяуу ыублэгъагь, 2.30-м
гъуналкээр къызэпачыгъ, сыхьатыр
3-м Хышуцлэ флотын,
нэмыкэ объектхэм ластьимэхэр
атырадзагъэх. Советскэ цыифхэм
къэбар щинэгъо гуихыр
радиомкэ, и 22-м, мафэм сыхьатыр
12-рэ такъикъ 15-м ашлагъ. Иэклиб къэрал юфхэмкэ
тикъэралыгъо иминистрэу щы-
тыгъэ Молотовым СССР-м
Германиер къызэрэтербэнагъэр

Советскэ правительствэм ыцлэ-
кэ къыуагъ. Аш ипсалэ мыщ
фэдэ гущлэхэмкэ ыухыгъ:
«Наше дело правое. Враг буд-
дет разбит. Победа будет за
нами!» Ары, Теклоныгъэр, ти-
насылкэ, къыдэтхыгъ. Ау сид
усэклэ? Джары мэфэ шуцлэм
ицхуугъэшлагъэхэм — лентэ шу-
цлэхэр, шар шуцлэхэр!».

Быракь гъэлгэхэр чэцчим
сыхьатыр 10-м нэс пагъэлтын-
хэшь, пахыжынхэу ары.

Тикъэлэ шхъацуу Мыецкуалэ
мы мэфэ шуцлэр нахь игъэ-
кточигъэу ыкчи хэти ыльээгоу,
ыпашхъэ къицожжэу а тхъамыклагъор
щыгъэпсыгъэн фае. Заом «итамыгъэ шуцлэ»
Мыецкуалэ ышхъаагъ, иогу къыщы-
гъэльэгъогъэн фае, «тхъамыклагъэ-
гъо тамыгъэр» чэцчим про-
жекторымкэ къэбгъэнэфымэ,
къалэм пэгъунэгуу псауплэхэм
ашалгэгъушт.

Сэ мы юфэу къесхъыжьа-
тъэр къыздаштэштми, лягъэ-
къотштими сшлэрэп. Ау сэ
сипоселкэ ыкчи тигъунэгъухэм
шар шуцлэхэр ашытлупшшытх,
быракь плъыжыу гъупчэ-утатэр
зэрэйтэу, лентэ шуцлэр зыте-
тири пытльэшт. Тиблэкыгъэ
хазаб джащ фэдэ шлэжь фэт-
шыт. Ар тэ ткъуачэ къыхышт.
Ыкчи ар — тэ типшэрыль!
Зыпсэ тфэзытыгъэхэр зэрэти-
льяплэхэр, зэрэшмыгъупшшэх-
эр, тихэгъэту итарих зэрэ-
шлэрэр кэлдгэхтхышт. Плэужы-
къэхэм щысэ ядгээлэгъушт
Уихэгъэту уфэшыпкъэн, лъэпсэ
пытэ уфэхъун зэрэфаемкэ.

Ю. А. СТАТКЕВИЧ.
2014-м щегъэжьагъэу 2020-
рэ ильэсийм нэс Общерос-
сийскэ общественнэ орга-
низациеу «День войны»
зыфиорэм Мыецкуопэ рай-
онымкэ икъутамэ иправ-
ление итхамэтагъ.

Гъэзетеджэхэм къатхыхэрэр

Щыңыгъэм щэлгъэр ыльапс

Непэ зигугуу къесшыщтыр сигукъэкыжхэм къахэнэгъэ Гошэфыжь ары.

Мы пшъешъэ ныбжыккэ цыккум ыцэм фэдэр ышхъяа, шхъэлтэгэж дахэр хэлье, ынэгу нурэр къыкхэу, шыклавлоо ухэтми узыфищтэгъэ. Итеплии, ишуагын зыдишлэхъяа, мылагэу, ау уаса зыфишлэхъяа щытыгъ. Ащ фэдабэ бгъотына! Гошэфыжь псэлхъохэр къыфыреплэкхэу, гүшлэгъу къашымэ ашлонгью, къыфаклохеу аублэгъагь, ау янэ-ятхэм тэлкүре щагъэсымэ ашлонгью ипшъешъэ унапчэ зээлахыщтыгъэп. Мырэущтэу араоштыгъэ: «Укъызфакон пшъашъэ тиэл, хэти шхъакло амышынэу адэгүштэгъэ. Къалорэм едэуущтэгъэ нахь, башэ ахиухъэштэгъэп. Клалэхэри зыфесакыжхэу, йоржъорыгъэ ахэмийльеу щысыштэгъэх.

Зы пчыххэ горэм кіэлэ хэклотэгъэшко ешъуагъэу, шхъавитэу гүшлэгъен гүхэль илэу, гүуси имылэу, изакьюо къеклюагь.

«Уай-уай, Гошэфыжь! Уипчыххэ шу!» — elo. Гошэфыжь ар зэрешуагъэр шлэхэу къышлагь, аркыр икласу ээралощтэгъэри ыгу къекыжыгъ. Зэклемэ апэу ыгу къихагъэр, хульфыгъэ кіэлэеаджэу Мынекуапэ адигэ литературэр щызыгъэхыщтыгъээм къариолгъагь ары: «Кіэлэ ешъуагъэм джэгум ушылэу, упшъешъэ тэрээмэ, укъыдэшшонэу укъыдымыхъ.

— Адэ, ащ сид епюшт, сыдэуштэу укъыдымыхъащт? — кіэлэеаджэм Гошэфыжь еупчыжыгъагь.

— Упшъешъэ үшмэ, плоштыри пшэштэри пшлэн фае, — джары иджеуапыгъэр кіэлэеаджэм.

Аш къариолгъагьэри, ежь джэгум къышехуулэгъагьэри зынэгъеуплэгъум Гошэфыжь ынэгу кіэлэжыгъэх.

Гошэфыжь пшъешъэ отэрмэ ахэтэу, пшынэм изэпэуугьо горэм, лы ешъогъэ йоржъорым

пшынаом гурегъало къэшшонэу зэрэфаер. Пшынэм иорэд жынчи къыхедзэ. Мо Гошэфыжь лы ешъуагъэр зыпчынатэу къаккорэр ымыльэгъурэм фэдэу, цуакъэр къыззэгъепкы, лэдакъэр кіэзигъэу елошь, къынгот пшъашъэм pelo. Пшъашъэм хъатыяком pelo ыкли регъэлэгъбу Гошэфыжь лъякъо лъяныкъокэ лъапцэу зэрэштэир. Кіэлэ ныбжыккэмэ ашыц горэм хъатыякор къеджэ, пшъешьту гъусэ фешышь, Гошэфыжь

ядэжь аргъэшэжы. Цуакъэр зэрэпсаур Гошэфыжь пшъашъэмэ аримылоу, адрэ цуакъери зынхи лъапцэу үэгум дэхъажыгъ. Гошэфыжь пшъашъэмэ зи зыкъаримыуагъэр къехуулагъэм нэүжкэе рымыгүшүэжынхэу ары. Ау «нишэе мапльэ, тхакумишэ мэдало» ало. Хъаульеу «уай-уай, Гошэфыжыгъэп» ныла лы ешъуагъэм къидэшшонэу! А чыпэлэ пшъашъэм ащ фэдэ хэкыпэ къыгъотыгъагь. Ахэм Гошэ-

фыжь псынкэу гукэ арычье, хъульфыгъэ ешъуагъэм аркымэу къыуихырэр къызыккэом, шхъаныгъупчъэр үүхыгъ. «Сыда, шхъаныгъупчъэмкэ укъикынышь, укъыздэклюшта?» ылозэ, үэ-льяу къе-жэгъэгэе псэлхъохэм къебгүучи, унэм къичыжыгъ. «Сыд къэхуугъэр?» — ылуу янэ пхъэшэ хъазырэу къызупчъ, Гошэфыжь гу къызлэшихыни, «Шхъаныгъупчъэмкэ ухсхыни, ухсхын» елоти, сыйкыкыжыгъ», — риуагь. Яни ылхуу алорэ щымылэу щысхээ, Гошэфыжь ятэ къихажыгъ. «Хэт идела шхъаныгъупчъэмкэ икыжьи хэхважыгъэр? Мы унэм пчэхэльба?». Гошэфыжь укытэжыгъэу янэрэ ятэрэ яунэ къикыжьи, адрэ унэм къожыгъ.

«Кіэлэ гоузим» лыгъэу зэрихъягъэр шлэгэшлэгъонэу, ешъуагъэм хэтэу зелотэжкын, дэхъашхыхэу къырагъэжьагь. «Уай-уай, Гошэфыжь» шхъаныгъупчъэм укъызиргэльээ, умыльэпау укъызэрэдэкижыгъэм ушымыгушууки, пчэуушхъэм уельэпэуали, пчээмкэ укъикыжыгъэм нахышшугъ, ауштэу зямыгъэльэйгоу».

А пчыххэм Гошэфыжь зэри-жыгъагь, аркьашьор хэгъэки, тутынашьи дэмьиконэу. Акылпрэ щэлгъэрэ зиэгээ пшъашъэм ари къайдэгүгъ.

Адигэ бзыльфыгъэр зыгъэдэхэр щэлгъэрэ ижыккэ имызакью, Гошэфыжь үэдэбэу хэлльгъэр тхылэ пчагын икуун. Адэ, щыңыгъэм щэлгъэрэ щильапсэба!

ХҮҮТ Сар.

Щэлгъэр сиIэм...

Гъэтхэ уцыкIэм иосэпс шIэты

ЛъапцIэу сицэкло

сышыфэубзэу.

Сэ сигукIае тыгъэнэбзыу

ЗыхеIу чыгум гур ыукъэбзэу.

Бзэхыгъэн гугъэр

Пицэгъо нэгъыфэу.

Щэлгъэр гъоцагъэн

Сыгу имыфэу.

Осэпс ткIопсэу слъапэ

къыпичрэм

Сыгу еукъэбзыми —

тыгъэр къебзэи.

Тхъашхом къельгъу

гумэхэ хыер,

Джэуап къысфэхьоу

сэгупсэфыжы.

Осэпс шIэтмэ запхъотэжыгъ,

Гукъауу сиIэр зыдахыжыгъ.

Тыгъэм ибзыйхэр

къысфэнэжыгъ,

Щэлгъэр сиIэм сыхишижыгъ.

Щыңыгъэр сиIасэм
О щэлгъэр!

Щыңыгъэм ишапхъ,

Адыгэ хабзэм ибзыихъ.

Бзыльфыгъэ бгъэгум ибзагъ.

Хульфыгъэ бгъапэм щынсангъ.

УзимыIэр гунэкI, IэнэкI,

УзимакIэр гумэкI хэмькI.

Узигъусэр гупсэф гу закI,

Узэтагъэр акыл мымакI.

Щыңыгъэр сиIасэм

Щэлгъэр щысигъусэшIу.

НахышиIум сиFэзыщагъэр

Сицэлгъэр сиухъумакIу.

ХҮҮТ Сар.

Адэмий.

Пенсиехэмкэ фондын къеты

ЖъоныгъуакIэм зимэфэкIхэр

УФ-м Пенсиехэмкэ ифонд и Къутамэу АР-м щыIэм пенсиер е нэмийк ахьщэ тынхэр зыIэкигъахъэхэрэм ашыщэу нэбгырэ 29-мэ яобилей мы мазэу къихагъэм хагъеунэфыжыщ.

Ахэм ашыщэу нэбгырэ 20-мэ аныбжь ильэс 90-рэ, 9-мэ ильэс 95-рэ

мэхъу. Анахыбэр бзыльфыгъ — нэбгырэ 21-рэ.

ЗимэфэкIхэр зэкIэри

Хэгъэгүэ зэошхом ивете-

раных, хэлэжжагъэх е

тылым щылгъэр, щыIэ-

ныгъэ гъогу гъэшлэгъон

къэзыхыгъэхэр, обществэм

ыпашхъе гъэхъэгъэ инхэр

щызышыгъэхэр, Адигеим

имызакью, хэгъэгүэ со-

циалынэ ыкли экономикэ

хэхъонигъэхэр гүшүнхэм

зиахь мымакIу хэзэйл-

хагъэхэр ахэтых.

Зэрэхабзэу, юбиярхэм УФ-м и Президентэу Влади-

мир Путинир къизща-

фэгушорэ тхылхъэр къа-

лукIэштых. Пенсиехэмкэ

фондын и Къутамэ иофы-

шэхэри афэгушлох, псай-

ныгъэ яэу джыри бэрэ

ягupsэхэм ашхъагъ итын-

хэу афэльялох!

УФ-м Пенсиехэмкэ
ифонд и Къутамэу
АР-м щыIэм
ипресс-къулыкъу

Искусствэр, щыЛэнгъэр

«Музейхэм ячэш» нэфынэм ухещэ

(Икэух).

ЕплъыкIэхэр

ДыдыкI Нурбый, Мэзлэу Руслъан, нэмыкI суретышIхэм яофшагъэ музейм кыщаагъэлъагъо. ЗэльашIэрэ суретышI-модельэрэ Стлашь Юре иэшлагъэхэм дунэе мэхъянэу яэр кыхагъэшызэ, музейм къэкIугъэхэр къэгъэльэгъонхэм яплъыгъэх.

— Стлашь Юре Иофхъабзэм тыкыригъэблэгъагъ, — къытиуагъ Мэфэхъаблэ къикIыгъэ ГутI Рэмэдан. — Адыг шыуашехэр, лъепк тхыпхъэхэр Стлашь Юре ишилхээ зыхъукI, гупшигэу ахилхъэрэм угэгъэгуазэ. Адыгэр адигэу дунаим зэрэшыгэсурэр, адигэ шыуашэр щыЛэнгъэм хэгъэшагъэу зэрэшытыр тэлэгъух. Музейм щыслэгъугъэр Мэфэхъаблэ згъэзжсэ, тикъоджэгъухэм къафэсютэцт. — Мэзлэу Руслъан иИофшагъэхэр ИумIэнхэм хэшикIыгъэхэр

зэдгъэпшэцтхэр тишэрэн, — къе-Иуатэ кIэлэгъэджэ Иофшэнхэм ивете-ранэу Даур Руслъан. — ИумIэнхэр зэпимычэу класэм епхыгъэу зэригъэпсырэр бэмэ аиЛогъэшIэгъон.

— Музейм икъэгъэльэгъонхэм бэрэ тяпллы, — къытуагъ бзыльфыгъит. — Мэзлэу Руслъан ишилхээ пкыгъохэр Иофшагъэм, унагъохэм ашыгъэфедэнхэ пльэклишт.

Искусствэм иофишилхээ Хъурэнэ Азэ, Сахьидэкъо Иринэ, Сулейманова Фатимэ, Хъокло Ларисэ, фэшхъафхэр зэхахъэм хэлажъэхэрэм гүшшэгэу афхэхъуагъэх. Ф. Сулеймановын иеплъыкIэхэм къащихгъэшыгъ лъепк зэфэшхъафхэр «Музейхэм ячэш» зэрээфишагъэхэр.

«Испэласэм иеджапI»

Лъепк Iспэласэу Гумэ Ларисэ адигэ тхыпхъэу ышыгъэхэр, шуухафтын пшын пльэклишт пкыгъохэр кыгъэльэгъэуагъэх. Аш даю, кIэлэццыкIухэмрэ ныбжыкIэхэмрэ апае «Испэласэм иеджапI» зыфиорэ Иофхъор гъешшэгэу зэхишагъ.

Мастэмрэ үуданэмрэ зэрэбгъэорышIэхэмрэ, лъепк гупшигээр Иофшэнхэм зэрэшыгъэфедэнхэм, фэшхъафхэм къатагушиагъ. Пшыэшъэжъи-хэм мастэр аыгъэу хэдыхынхэм афжэгъэхэу тэлэгъуагъэх. Адыгабзэм, адигэ пшынэм, ным игупшигэе яхылгээ ордхэу Нэгъой Азэ,

иуагъэри тшIогъэшIэгъоныгъ. — Унэм тыклюжьэм хэдикIынхэм тафе-жъэшт, Гумэ Ларисэ упчIэжэгъу тишынхэм фэши телефонкIэ тыфитеошт, — къытуагъ бзыльфыгъээм.

Испэласэм икъэгъэльэгъонхэм яплъыгъэх Күшь Светланэ, Шъяуапцэкъо Аминэт, Мэшфэшшу Нэдждэт, фэшхъафхэм язэгъэпшэнхэр щыЛэнгъэм кыхэхъигъэх. Гумэ Ларисэ лъепкын итариху гүкэ зыфгъазэ, мастер ыгъэорышIэзэ лэужхэм язэпхыныгъэхэм игъэптиэн уфещэ.

Орэдыр, къашьор

Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо орэдьо-къэшьоко ансамблэу «Исламамыем», республикэм и Къэралыгъо Камернэ музыкальнэ театрэу Хъанэхъу Адамэ ыцэ зыхырэм, кIэлэццыкIуансамблэу «Мие-

дер Абир, Шъымырзэ Казбек, Эльдарэ Айдэмыр къыхадзагъэхэм лъепк искусствэм ибанингэ кырыалотыкы. Музеймрэ музыкальнэ искусствэмрэ язэпхыныгъэхэм уагъэгуазэ.

Къэралыгъо Камернэ музыкальнэ театрэу А. Хъанэхъум ыцэ зыхырэм иартистхэу

итарихъ къашьом къыщауватэ. Музейм къэкIуагъэхэр, нытыхэр, ныбжыкIэхэр къэгъэльэгъонхэм яплъыгъэх. Обществен-на йофшIэхэу Стлашь Юре, Шъяпльэкъо Къесэй, Мэшфэшшу Нэдждэт кызыэрэтауагъэу, яшэнгъэ хагъэхъуагъэу, дэгьюу загъэпсэфыгъэу ядэжхэм къожыгъэх.

Лъэпкъхэм язэпхыныгъэхэр

Адыгэ Республикаем и Лъэпк музей гъэцэкIэжын йофхэр зэрэшыкIохэрэм къыхэкIеу «Музейм ичэшхэр» Зэкъошнгъэм ичэгоу Мьеkeуапэ дэтим щыкуагъ.

Музейм ишаагуэу Джыгунэ Фатимэ пчыхъэзэхахъэм хэлажъэхэрэм къафэгушуагъ. Музейм лъэхъаным диштэу къэгъэльэгъонхэр зэрээхищэхэм, мурадэу ялэхэм ягугъу къышыгъ.

Адыгэ Республикаем искусствэхэмкIэ икъэлэццыкIу еджапIэу Лъэцэркъо Кимэ ыцэ зыхырэм иеджакIохэм концертэу къатагъэхэм урсыбзэки, адыгабзэки ордхэр щыугъэх, музыкальнэ произведенияхэр къыцырагъэуагъэх.

Елизавета Гмызинам зэришгээ зэхахъэм ордэбэ щызэхтхыгъ. ИскусствэхэмкIэ еджапIэм иорыиотэ къутамэ иансамблэу «Нэбзым» ишаагуэу Гъукэ Замудин ягъусэу кIэлэццыкIухэм лъепк ордхэр къафэсютэцт.

ЗэльашIэрэ археологэу Тэу Аслын Мьеkeуопэ культурэр дунаим зэрэшыцэриом кытегушиагъ. Музейм иофишилхэм кIэлэццыкIухэм, нытыхэм апае «Испэласэм икъэгъэльэгъонхэр» зыфиорэр зэхаагъ. ЕджапIэм икъэлэеджакIохэм ашыгъэхэм къыхахыгъэхэр къафэгъэльэгъуагъэх.

«Музейхэм ячэш» щыЛэнгъэм зыщеушомбгу, искусствэм пыщаагъэхэм яшэнгъэ хагъахъо, культурэм илпуныгъэ мэхъянэ зыкеёэты.

ЕМТЫЛЬ Нурбый.

Ирина Кириченкэм, Елена Лепиковам, Александр Мальцевым, Давид Манакьян яорэдхэм уядэуээ, уагъэгушох. Искусствэм ыбзэ гурылгъошоу зэрэшытыр орэд пэпчъ щизэхэох.

Ансамблэу «Мьеkeуапэ инэфильхэм» якъашхъохэр дахэх, тидэе къуагъэхэм, лъепкын

ЛъГумэ Ларисэ адигэ тхыпхъэу ышыгъэхэр, шуухафтын пшын пльэклишт пкыгъохэр кыгъэльэгъэльэгъуагъэх. Аш даю, кIэлэццыкIухэмрэ ныбжыкIэхэмрэ апае «Испэласэм иеджапI» зыфиорэ Иофхъор гъешшэгэу зэхишагъ.

Дзюдо

«ГъучI пэIoшхом» къыщихэшыгъэх

Дунээ зэлукэгьоу «ГъучI пэIoшху» зыфиорэр дзюдомкэ Казань щыкуагь.

Урысыем ихэшыпыкыгъэ хульфыгъэ ыкИ бзыльфыгъэ командэхэр зэнекъокум хэ-

лэжьагъэх. Дышьэр къэзыхыгъэхэм шыуащтыгъэгъуазэ.

Мурад Чопанов, кг 66-рэ,

Махмадбек Махмадбеков, кг 73-рэ, бэнэклитуми Иркутскэ хэкум зыщагъасэ. Тамерлан Басаев, кг 100-м къехьу, Москва къикыгъ.

Марина Таймазова, кг 70-рэ, Санкт-Петербург иеджапэ зыщегъасэ.

Урысые Федерацием дзюдомкэ ихэшыпыкыгъэ хульфыгъэ командэ итренер шъхваалэу, Урысыем, Адыгэ Республиком яза-

служеннэ тренерэу Тао Хасаный къыгуаць бэнекло цэрылохэр зыщизэлукэгъэхэм зэнекъокум мэхъэнэ ин илээ зэрэштийр. Олимпиадэ джэгунхэу мыгъэ Токио Ѣзызехаштхэм ахэлжэштхэм якъыхэйн тренерхэр пыльых. Зэфэхысыжхэр шлэху ашыщтых, бэнекло дэгүүхэм анах дэгүүжхэм ацэхэр къыраоштых.

Гандбол

ЧЭНАГЬЭ ҮШЛҮРЭП

«Олимп» Тольятти — «АГУ-Адыиф-2» Мыекуапэ — 24:25 (13:11).
Мэлыльфэгъум и 27-м Тольятти Ѣзызедешлагъэх.

«Адыиф-2»: Никилина — 6, Логвиненко — 4, Къэбж — 2, Коваленко — 1, Казанджян — 8, Гильфанова — 2, Добарджич — 2; къэлэпчэгъэр: Пивнева, Скнарь.

Ешлэгъур аухынкэ тақыкын 10 къэнагьэу пчагъэр зэрэлтыгъуатэштигъэр: 20:21, 21:21, 22:22. Тақыкын 6 къизэнэм, пчагъэр 22:23 хъугъэ. Я 56-рэ тақыкын «Олимпий» иешлакло къэлапчээм Iэгугаор дидзагь — 24:23. Я 57-рэ тақыкын Казанджян хъагъэм Iэгугаор ридзагь — 24:24. Зэлукэгъур аухынкэ тақыкынту къизэнэм, Никилином хъагъэм Iэгугаор ридзагь — 24:25.

«Олимпий» пчагъэм емызгээгээ ылпэктэ ильштигъ. «Адыиф-2-м» икъэлапчээ заулэрэ къыдэуагь. Тиухумаклохэу Гильфановам, Васильевам, нэмьыкхэм Iэгугаор къызэкладзэжыгъ.

«Олимпий» иешлаклохэу Шу-

лятьевам — 7, Васильевам — 5, Волчок — 5 «Адыиф-2-м» икъэлапчээ Iэгугаор къыдадзагь, зэлукэгъур 24:25-у аухыгь.

ЯТЛОНЭРЭ ЕШЛЭГҮР

«Олимп» — «Адыиф-2» — 23:30 (11:17).

Мэлыльфэгъум и 28-м Тольятти Ѣзызедешлагъэх.

«Адыиф-2»: къэлэпчэгъэр: Скнарь, Черникова, Пивнева; ешлаклохэр: Никилина — 5, С. Морозова — 2, Цепова — 3, Логвиненко — 2, Къэбж — 2, Коваленко — 1, Казанджян — 7, Гильфанова — 2, Добарджич — 4, Якимчук — 2.

Ятлонэрэ зэлукэгъум «Адыиф-2-м» ухьумэн Iофигъохэр нахь дэгьоу Ѣигэцэклагъэх. Аш ишлуагъэхээр чылпэлэу зыдэштихэр, очко пчагъэгээ Iэгугаор радзэнэмкэ шыклошхэр къагъотынхэ альэкшигъ.

Ешлэгъур пэпчээ Д. Никилином,

А. Казанджян хъагъэм Iэгугаор бэрэ радзэ, Ѣысэшшу къагъэлэгъяа.

ХЭТ ТЫДЭ ЩЫЛА?

Авшээрэ купым хэт клубхэя 9 — 18-рэ чылпэхэм афэбанэхэрээр чылпэлэу зыдэштихэр, очко пчагъэгээ Iэгугаор радзэнэмкэ шыклошхэр къагъотынхэ альэкшигъ.

1. «АГУ-Адыиф-2» — 52
2. «Ставрополье» — 34
3. «Олимп» — 31

4. «Динамо-3» — 30
5. «Кубань-3» — 30
6. «Луч-2» — 27
7. «Ростов-Дон-3» — 27
8. «Звезда-УОР» — 24
9. ЦСКА-3 — 24
10. «СШ Н 13-Алиса» — 17.

Клубэу «Адыиф-2-м» чэнагьэ ымышшу зэнекъокум зэрэштильхиуатээрэм тегэгүүшш. Анах дэгьоу ешлэгъэр шыгашхэр суперлигэм хэт «АГУ-Адыифий» шлэхэу Ѣытлэгъущых.

Футбол

ИЛЬЭС ЗЭНЭКЪОКҮР АУХЫГЬ

Урысыем футболымкэ иапшьэрэ куп хэт клубхэм 2020 — 2021-рэ ильэс зэнекъокүхэр аухыгь.

ЕШЛЭГҮХЭР

Я 30-рэ зэлукэгъухэр зэрэхүгъэхэм упчлабэ къапкырээхь. Ареу Ѣитми, ешлэгъухэр зэтэгэапшэх.

«Локомотив» — «Урал» — 1:0, «Тамбов» — «Зенит» — 1:5, «Рубин» — «Ротор» — 1:1,

«Уфа» — «Арсенал» — 2:1, «Химки» — «Шъачэ» — 0:0, «Ростов» — «Краснодар» — 1:3, «Ахмат» — «Спартак» — 2:2, «Динамо» — ЦСКА — 3:2.

«Краснодар» Ростов-на-Дону Ѣешши, 3:1-у теклонигъэр къыдихыгъ. Олссон 45+4, Вандерсон

60, Панталеан 90+7 тақыкхэм хъагъэм Iэгугаор радзагь. «Краснодар» иешлакло Газинскэм я 49-рэ тақыкын икъэлапчээ Iэгугаор дидзагь.

Шъачэ иклуб тигэгүүшшуагь. Я 5-рэ чылпээр хэгъэгум изэнекъоку къыщидихи, Европэм и Кубок фэбэнэнэу фитынгъэ илэхуугъэ.

«Ротор» иешлакло Фамарион я 78-рэ тақыкын пенальтикэ «Рубин» икъэлапчээ Iэгугаор дидзагь. «Рубин» иешлакло анах дэгъухэм ашыщэу Деспотович 90+3 тақыкын пенальтикэ хъагъэм Iэгугаор ридзагь. Ешлэгъур

1:1-у аухыгь, «Ротор» я 15-рэ чылпэм нахь лъагэу дэклюен ынээгъигъэп, авшээрэ купым къыхъээгъэгъигъ.

Жъоныгъуакэм и 16-м зэклэшлэгъухэр мафэм сыхьатыр 2-м рагъэжэхэнхэу Ѣытгыгъ, ау Уфа Ѣыкыгъээ зэлукэгъур нахь класу аублагь, клубэу «Уфа» 2:1-у теклонигъэр «Арсеналым» къышуйхыгъ.

«Арсенал» ыкИ «Уфа» алэрэ купым хэт клубхэя я 3 — 4-рэ чылпэхэр зытгыгъхэм адешэштих. Теклонигъэр къыдэзыхыхэрээр 2021 — 2022-рэ ильэс зэнекъокум авшээрэ купым Ѣшшэштих.

НЭКЛУБГЬОР ЗЫГЭХВАЗЫРЫГЬЭР ЕМТЫЛТ Нурбий.

**Зэхэзыагъэр
ыкИ къыдэзыгъэхъэр:**
Адыгэ Республиком лъяпкэ Иофхэмкэ, Ижыб къэралхэм ашыпсурэ тильэпкээгъухэм адыярэз эзхынгъэхмкэ ыкИ къэбар жууцэхэм иамалхэмкэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшчиэр:
385000,
къ. Мыекуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм къайхыэр А4-кэ заджэхэрэ тхьапхэу зипчагъэкэ 5-м емыхъухэрэ ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлтээ, шрифтыр 12-м нахь цыкынэу Ѣытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэклэгъэжийхээр. E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхъятыгъэр:
Урысые Федерацием хэутын Иофхэмкэ, радиокъэтынхэмкэ ыкИ зэлтынхэмкэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чылпэгъэришлэл, зэраушыхъятыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушахытэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000,
къ. Мыекуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэклэмкэ
пчагъэр
4312
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 883

Хэутынм узьчиэтхэнэу Ѣыт уахьтэр Сыхьатыр 18.00

Зыщаушахытэр
уахьтэр Сыхьатыр 18.00

Редактор
шъхьайэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шъхьайэр
игуадзэр
Мэшлэкъо
С. А.

Пшьэдэгъыж зыхыырэ секретарыр
ЖакИэмкъо
А. З.